

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет української філології
Кафедра української мови та методики її навчання

СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**Навчально-методичний посібник
для студентів-філологів
вищих навчальних закладів
денної та заочної форм навчання
(скорочений курс)**

Укладач: І. І. Коломієць

Умань
2016

УДК 811.161.2'38 (075.8)
ББК 81.411.1-7я73

*Розглянуто та рекомендовано до друку вченою радою
факультету української філології
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, протокол № № 1 від 14 вересня 2016 р.*

Рецензенти:

Дуденко О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Розгон В. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

С 80 Стилїстика української мови : навчально-методичний посїбник для студентів-філологів вищих навчальних закладів денної та заочної форм навчання (скорочений курс) / укладач І. І. Коломїєць. – 3-є вид., переробл. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 149 с.

Навчально-методичний посїбник підготовлено для студентів-філологів вищих навчальних закладів денної та заочної форм навчання (скорочений курс).

Посїбник мїстить програму дисциплїни «Стилїстика української мови», теми лекцій, тематику та плани практичних і лабораторних занять, питання для самоконтролю, орієнтовні тестові завдання, завдання для домашньої роботи та самостїйного опрацювання, підсумкового контролю, список основної та додаткової навчальної лїтератури, перелїк повідомлень і рефератів із циклу індивїдуальних навчально-дослїдних завдань.

Пропонований посїбник також включає зразки текстів для стилїстичного аналізу мовних явищ, предметний покажчик основних лїнгвостилїстичних понять і категорїй.

УДК 811.161.2'38 (075.8)
ББК 81.411.1-7
© Коломїєць І. І., 2016

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТИЛІСТИКИ. ФУНКЦІОНАЛЬНА СТИЛІСТИКА	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СТИЛІСТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ	25
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	110
ДОДАТКИ	114
Предметний покажчик основних лінгвостилістичних понять і категорій	114
Схеми стилістичного аналізу тексту.....	121
Завдання для контрольної перевірки стилістичних знань, умінь і навичок	126
Зразки текстів для стилістичного аналізу	135

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою викладання дисципліни є підвищення загального мовного рівня студентів. Курс безпосередньо пов'язаний із проблемами функціонування мови в суспільстві, науковим обґрунтуванням правил організації мовних одиниць залежно від вибору типів мовлення у різних сферах суспільної комунікації, питаннями вдосконалення культури усного й писемного мовлення.

Курс «Стилістика української мови» передбачає оволодіння студентами стилістичною системою української мови, тобто глибоке, усвідомлене вивчення мовцями стилістики ресурсів і функціональної стилістики; вироблення вмінь і навичок визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів; ознайомлення зі стилістичними прийомами і способами використання мовного матеріалу відповідно до умов і цільової настанови; вироблення умінь оцінювати стилістичні можливості (потенціал) мовних засобів; закріплення стилістичних навичок за допомогою конструювання стилістично довершеного тексту; оволодіння текстотворенням в усіх функціональних стилях, підстилях і жанрах; піднесення культури творчого, професійного і щоденно-побутового мовлення; розвиток мовного чуття і мовного смаку.

Основні завдання курсу стилістики сучасної української мови зосереджуються на двох її планах: теоретичному, що зводиться до розв'язання основних проблем, які постають перед стилістичною наукою, і практичному, що торкається питань вмілого, майстерного використання виражальних засобів мови у різних сферах та ситуаціях спілкування. Успішне розв'язання теоретичних завдань стилістики дасть основу для вирішення її практичних завдань.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **знати**:

- основні поняття і категорії стилістики (понятійний апарат, лінгвостилістичну термінологію: стиль, стиль мови і стиль мовлення, конотація, стилістичне значення, стилістичні засоби, стилістема, експресивність, стилістичні норми тощо);
- основні принципи та критерії класифікації та внутрішньо-жанрової диференціації стилів;
- витоки, формування і становлення функціональних стилів української літературної мови, основні етапи їх розвитку;

- систему стилів сучасної української мови, їхні мовностильові особливості, співвідношення функціональних стилів і форм мовлення, процеси взаємодії стилів та їх цілісність;

- норми сучасної української літературної мови, як усного, так і писемного мовлення, не припускати змішування мов;

- стилістичні ресурси мови (стилістичний інвентар мови) та закономірності функціонування мовних одиниць усіх рівнів у межах кожного зі стилів;

- співвідношення в стилістиці української мови національно-специфічних стилістичних рис та інтернаціональних, співвідношення онтологічних і власне стилістичних проблем.

Виразально-функціональний аспект мовних одиниць залежить від їх матеріальної природи, мовної якості, тому з розвитком і поглибленням знань про мовні одиниці, їх системні якості розширюються й уточнюються знання про їх стилістичні ознаки і можливості.

Внаслідок вивчення дисципліни студенти повинні **вміти**:

- визначати мовленнєву системність стилів української мови, що утворюється в процесі мовленнєвої діяльності з мовного матеріалу під дією позамовних чинників;

- розкривати закономірності функціонування української мови в різних сферах суспільного життя та ситуаціях спілкування;

- аналізувати мовні явища з функціональної точки зору, виділяти і визначати стилістичні якості мовних одиниць усіх рівнів у текстах різних стилів на тлі міжстильових, стилістично нейтральних мовних засобів;

- визначати жанрово-стильові та мовні ознаки текстів;

- помічати й оцінювати стилістичні ефекти в тексті та виявляти стилістичні засоби, за допомогою яких вони досягаються;

- досконало володіти стилістичними прийомами та способами використання мовних ресурсів залежно від комунікативної ситуації;

- свідомо добирати найдоцільніші фонетичні, лексичні, фразеологічні та граматичні засоби в усному та писемному мовленні відповідно до задуму, стилю й експресивно-емоційної спрямованості висловлювання;

- грамотно, стилістично мотивовано моделювати тексти у межах заданого стилю та жанру;

- виконувати стилістичний аналіз тексту різностильової приналежності;
- диференціювати стилістичні помилки і виправляти їх, редагувати тексти;
- достатньо й доречно застосовувати стилістичний матеріал на уроках рідної мови та підвищувати культуру мовлення школярів.